

SPACEXYZ | Elise Berkvens, Roel Vandermeeren en Peter Weidenbaum

SpaceXYZ brengt drie kunstenaars samen die elk stevig geworteld zijn in hun eigen schilderkunstig universum. Elise Berkvens, Roel Vandermeeren en Peter Weidenbaum spreken elk een andere beeldtaal. Toch raken hun werken elkaar in deze tentoonstelling, als sterren die onverwacht in hetzelfde veld verschijnen. Niet de kosmos, maar het schilderij zelf wordt hier verkend als ruimte. Landschappen, interieurs en constructies ontvouwen zich als mentale plekken om in te dwalen. Wat herkenbaar lijkt, verschuift; wat vast lijkt, komt in beweging. Kleur en verf bouwen geen antwoorden, maar nodigen uit tot kijken, twijfelen en vertragen. De schilderijen vragen tijd, aandacht en een open blik.

In de ontmoeting tussen drie verschillende oeuvres ontstaan nieuwe verbanden en echo's.

*"I'm stepping through the door
And I'm floating in a most peculiar way"*
— David Bowie, *Space Oddity* (1969)

De tentoonstelling *SpaceXYZ* brengt drie schilders samen die elk op hun eigen manier ruimte exploreren: niet als astronomisch gegeven, maar als mentale en picturale dimensie. De titel roept onvermijdelijk associaties op met SpaceX en de hedendaagse droom van buitenaardse expansie. Maar waar technologische ruimtevaart vaak wordt gedreven door efficiëntie, extractie en beheersing, keert *SpaceXYZ* dat verlangen radicaal naar binnen. Hier wordt geen nieuwe wereld geclaimd, maar onderzocht. Niet via technologie, maar via schilderkunst.

XYZ verwijst evengoed naar de wiskundige x-, y- en z-assen die staan voor breedte, hoogte en diepte: de coördinaten waarmee wij ruimte begrijpen en ordenen. In de schilderkunst worden die dimensies slechts gesuggereerd op een plat vlak: altijd als illusie, altijd als constructie. Evengoed markeert XYZ het einde van het alfabet: een voltooiing van iets en voer voor 'melancholie'. Zoals een zonsondergang schoonheid ontleent aan zijn eindigheid, dragen ook de schilderijen en sculpturen in deze tentoonstelling een subtiele romantiek in zich.

In een wereld die overspoeld wordt door beelden en versnipperde werkelijkheden, creëren Elise Berkvens, Roel Vandermeeren en Peter Weidenbaum schilderijen waarin de tijd 'voor even' irrelevant mag zijn. Hun werk vormt geen ontsnapping in stilte of leegte, maar wordt een intens geladen ruimte waarin kleur, verf en gelaagdheid de complexiteit van onze beeldcultuur weerspiegelen. Geen van hen beschouwt het schilderij als een neutraal venster op de wereld. Integendeel: het beeld is altijd een herschrijving, een mentale constructie waarin waarneming, herinnering en schilderkunst elkaar beïnvloeden.

Peter Weidenbaum verankert die relatie het meest expliciet in het landschap. Zijn schilderijen vertrekken vanuit herkenbare natuurelementen: rotsformaties, bosranden, steenmassieven, maar verschuiven al snel richting een wereld die zich onttrekt aan vaste schaal, tijd en perspectief. De verf waarmee hij inzoomt op ruwe, bemoste rotspartijen voert de toeschouwer mee naar een buitenaardse variant van de werkelijkheid die we denken te kennen. Door het loslaten van de horizon verdwijnt elke klassieke landschappelijke oriëntatie. Macro en micro schuiven in elkaar: de rots wordt een universum op zich, een microscopische wereld die zich ver voorbij het zichtbare uitstrekt, richting het imaginaire.

Wanneer Weidenbaum gifgroene of onnatuurlijke tinten inzet, krijgt het landschap zelfs een buitenaards karakter.

In Weidenbaums werk zijn verbeelding en werkelijkheid geen tegenpolen. De verbeelding *is* de ware realiteit. Dat denken zet zich ook voort in zijn sculpturale werk: gitzwarte vormen die balanceren tussen rotsformatie, gefossiliseerde machineonderdelen en gestolde mineralen. Net als zijn schilderijen zijn het objecten zonder vaste identiteit: tastbaar, maar ongrijpbaar. Ze ondermijnen elke zekerheid en openen het landschap als mentale ruimte.

Bij Elise Berkvens verschuift het spanningsveld tussen realiteit en representatie veeleer naar een innerlijke dimensie. Haar schilderijen vertrekken niet vanuit een duidelijk, vooropgesteld onderwerp, maar vanuit een persoonlijk archief van herinneringen: plekken, vakanties, relaties en momenten die zij bewaart als een onuitputtelijke bron. Dit archief fungeert niet als illustratief materiaal, maar als voedingsbodem. De beelden worden als een patchwork van indrukken samengebracht en verliezen hun oorspronkelijke context zodra het schilderproces begint. Wat volgt is een intens picturaal proces waarin niets wordt vrijgelaten. Haar composities laten geen witruimte toe; alles is gevuld, gelaagd en in beweging. Fragmenten van interieurs, huizen, tuinen, serres en architecturale elementen schuiven over en door elkaar heen, als mentale decors waarin ruimtes zich voor en achter elkaar ontvouwen. De mens is aanwezig zonder zichtbaar te zijn. Wat je als toeschouwer te zien krijgt is een innerlijke belevingswereld: de drukte van gedachten, herinneringen en associaties die zich moeilijk laten ordenen, tot ze alsnog in hun plooi vallen.

Herkenbaarheid lokt de toeschouwer binnen: een zuil, een fontein, een plant, maar die houvast verdwijnt snel wanneer schilderkunst het overneemt. Kleur, ritme en intuïtieve verbanden bepalen het beeld. Berkvens zoekt in de verf naar het moment waarop alles even in balans lijkt, zonder dat die balans ooit definitief wordt. Haar schilderijen functioneren als mentale ruimtes waarin de blik van de toeschouwer niet naar een rustpunt geleid wordt, maar voortdurend in beweging blijft en het verfoppervlak afschuimt.

Het atelier van Roel Vandermeeren is een plek waar denken, maken en herinneren elkaar beïnvloeden. De schilderijen die hij daar creëert, vertrekken vaak vanuit een concrete ruimtelijke opstelling in het atelier: een decor van hout, tekeningen, afbeeldingen en schilderijen, dat hij vertaalt naar het vlak van het doek waar die ruimtelijkheid zich voortzet. Het canvas fungeert als een tussenzone: niet puur imitatie, niet volledig autonoom, maar een veld waarin denken en maken elkaar voortdurend beïnvloeden. Door klassieke perspectiefregels los te laten, creëert Vandermeeren ruimtes die tegelijk logisch en onmogelijk zijn. Architecturale fragmenten, scherpe overgangen en primaire kleuren worden herschikt in steeds nieuwe constellaties. Motieven keren terug, verdwijnen, worden overschilderd of opnieuw ingezet. De trage droogtijd van olieverf speelt hierin een cruciale rol: ze creëert afstand en reflectie, laat toe om te herzien, te vernietigen en opnieuw te beginnen. Opnieuw en opnieuw, bijna als een perpetuum mobile.

Voor Roel Vandermeeren is het schilderij geen eindpunt, maar een tijdelijk moment binnen een open denkproces dat zichzelf in stand houdt. Betekenis wordt niet vastgelegd, maar losgelaten ten gunste van emotie, gevoel en ervaring. Zijn werk beweegt zich steeds verder weg van de voorstelling, richting een schilderkunst die haar eigen voorwaarden onderzoekt. Wat ontstaat zijn beelden die functioneren als mentale modellen: plekken waar cultuur, herinnering en ruimte elkaar kruisen zonder tot een definitieve conclusie te komen.

De kunstwerken die in *SpaceXYZ* zijn samengebracht, getuigen van een gedeelde aandacht voor de materialiteit van verf. Verf is geen neutraal middel, maar een actor die meedenkt, vertraagt en weerstand biedt. Bij de olieverfschilderijen van Roel Vandermeeren creëert de trage droogtijd ruimte voor reflectie, herziening en overschildering. Ook bij Peter Weidenbaum en Elise Berkvens is het schilderproces essentieel. De losse, vaak energieke verfstroken benadrukken dat deze beelden niet zijn ontstaan uit controle, maar uit onderhandeling: tussen intentie en toeval, tussen idee en materie. In die spanning schuilt een ethische dimensie: de hang naar een ethiek van 'vertragen' in een versneld beeldregime zoals we dit vandaag zo goed kennen. In plaats van de wereld te reduceren tot een gladde simulatie, benadrukken deze kunstenaars de fysieke, weerbarstige aard van schilderkunst. De ruimte die zij creëren is niet virtueel, maar 'belichaamd'.

De tentoonstelling *SpaceXYZ* toont schilderkunst als een ruimte waarin denken, voelen en construeren samenvallen. Elise Berkvens, Roel Vandermeeren en Peter Weidenbaum verkennen geen verre planeten, maar de complexe coördinaten van beeld, herinnering en waarneming. Hun werk suggereert dat de meest radicale ruimte-expeditie niet omhoog gericht is, maar naar binnen en dat het einde van het alfabet geen einde van betekenis hoeft te zijn, maar het begin van een tragere, aandachtigere manier van kijken.

Mieke Mels

Januari 2026, Oostende